

Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı ve Kara Para Aklama Üzerindeki Rolü *The Role of Non-Profit Organizations on Terrorism Financing and Money Laundering*

Deniz Turan* • Murat Uzun**

Öz: Kâr amacı gütmeyen kuruluşların topluma verdiği katkı görmezden gelinemez. Ancak, bu kuruluşlar, meşruiyet sağlama ve daha hafif vergisel düzenlemelere tabi olma fırsatı sunan bir araç olarak öne çıktığı için suç örgütleri tarafından terörizmin finansmanı ve karapara aklama maksadıyla kötüye kullanım riski bulunmaktadır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörizmin finansmanı ve kara para aklama gibi yasadışı eylemler için kullanılmasının önüne geçmek elzemdir. Bu bağlamda, çalışmada kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörizmin finansmanı ve karapara aklama üzerindeki rolü, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar aracılığıyla olası terör finansmanı ve kara para aklama vakaları ile nasıl mücadele edilebileceği noktasında geliştirilen ulusal ve uluslararası stratejiler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşların bu terörizm finansmanı ve karapara aklama riskine karşı nasıl bir yol izlemeleri gerektiği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kara Para Aklama, Terörizm Finansmanı, Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar*

Abstract: The contribution of non-profit organizations to society cannot be denied. However, since these organizations have come forward as a means of offering legitimate and subject to lighter tax regulations, there is a risk of terrorist financing and money laundering by criminal organizations. It is essential to prevent them from being used for illegal acts like terrorism financing and money laundering. In this context, the role of non-profit organizations on terrorism financing and money laundering and national and international strategies developed at the point of how to combat possible terrorist financing and money laundering cases through non-profit institutions will be evaluated. Also, it will be evaluated how nonprofit organizations should follow a path towards terrorist financing and money laundering risks.

Keywords: *Money Laundering, Terrorism Financing, Non Profit Organizations*

* Yrd. Doç. Dr, Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, ahmetdenizturan@gmail.com

** Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Doktora Öğrencisi, muratuzun89@gmail.com

Giriş

Terörizm ulus devletler için büyük bir tehdit oluşturmaktadır ve günümüzde sınır ötesi negatif dışsallıklara sahip uluslararası bir sorun halini almıştır. Terörizm pahalı bir girişimdir ve orta ve uzun vadede terör örgütlerinin faaliyetlerini sürdürmeleri için finansal kaynak ihtiyaçları bulunmaktadır. Terörist grupları ekonomik hareketten mahrum bırakmak, uluslararası işbirliğini de içeren mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, terörizmin finansmanı konusu, terörizmle mücadelede odak noktası halini almıştır. Ancak, terörizmin gizemli doğası, terörist grupların finansal akışlarının izlenmesini zorlaştırmaktadır. Terör örgütleri mali faaliyetlerini gizlilik içinde yürüttüklerinden, delil yetersizliğinden dolayı terörizm literatüründe terörün finansmanına odaklanan çalışma sayısı yetersiz düzeydedir.

Terör örgütlerinin sabit maliyetleri bulunmaktadır ve faaliyetlerini yönetmesi ve sürdürmesi için önemli maddi imkânlarla sahip olması gereklidir. Terör örgütleri bu parayı yasal ve yasal olmayan yollar ile sağlamaktadırlar. Yasal olmayan yollardan finansman, banka soyma, adam kaçırmaya ve fidye talepleri, yabancı devlet desteği, uyuşturucu ve silah ticareti vb. yollardan elde edilen gelirleri ifade etmektedir.

Suç organizasyonları öncelikle kâr getiren suçlarla ilgilenmektedir. Ancak yasadışı kazanılan paranın elde tutulması veya harcanması çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Nitekim yasal bir şekilde açıklanamayan ani gelir artışı ve kullanımı yetkili mercilerin dikkatini çekmektedir. Şüpheli işlem sonucunda yetkili merciler tarafından yapılacak inceleme ve soruşturmalar neticesinde nakit akışı, yasadışı faaliyetler ve failleri arasında bağlantının kurulması zor olmayacaktır. Bu nedenle suç örgütleri, suç ve para arasındaki bağlantıyı ortadan kaldırmak ve para ile yeni sahibi arasında bağlantı kurulmasını engellemek isteyeceklerdir.

Örgütlü suçun geliştiği çevre sürekli değişmektedir, dolayısıyla terörizm finansmanı ve karapara aklama gibi tehditlere karşı yürütülen mücadele stratejilerinin güncelliği ve geçerliliği periyodik olarak sorgulanmalıdır. Bu bağlamda vergi cenneti ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, terörizmin finansmanı ve para aklama faaliyetinde bulunan suç organizasyonlarına korunaklı ve takibi zor finansman kaynağı sunmaktadır.

Soğuk savaş sonrası silah ticaretinden gelirler azalmaya başlamış ve terör örgütleri yeni finansal kaynaklar aramaya yönelmişlerdir. Terör örgütlerinin yasal çerçevede cereyan eden meşru gelir kaynakları, bu ihtiyacın sonucunda ortaya çıkmıştır. Meşru finansman, terör örgütlerine özel kişilerin gönüllü desteğini ifade etmektedir. Özel kişiler tarafından sağlanacak destek, terörist faaliyetlerin yapıldığı ülke içerisinden ya da diasporadan gelmektedir. Din istismarı, etnik kökenin istismarı ya da yoksulluk koşullarına atıfta bulunarak halk desteği ve mali destek elde etmektedirler. Bu bağlamda, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar üzerinden terör örgütlerinin önemli gelir elde ettikleri ve daha da önemlisi, söz konusu

kuruluşların para aklama araçları arasında yer aldığı bilinmektedir.

Uluslararası literatürde kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak adlandırılan kuruluşlar, ülkemizde genelde vakıf ve dernekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı kâr amacı gütmeyen vakıf, dernek, kooperatif, sendika ve konfederasyon gibi kuruluşlar terörizm finansmanında ve kara para aklamada kullanılmakta; aidat, bağış ya da yardım adı altında sağlanan fonlar terör örgütlerine veya teröristlere aktarılmaktadır. Terör destekçisi sendikalar, konfederasyonlar, dernek ve vakıflar, terörist grupların yasal zeminde gizlenerek faaliyetlerini sürdürmelerine ve üyelerini ve halkı ideolojileri doğrultusunda yönlendirmeye aracı olmaktadır. Ülkemizde PKK ve özellikle Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)'nün, terörist eylemlerinin finansmanında ve kara parayı aklamada kâr amacı gütmeyen kuruluşları yoğun şekilde kullandıkları görülmüştür ve 15 Temmuz darbe girişiminden sonra yüzlerce dernek, sendika ve vakıf kapatılmıştır.

Çalışmada öncelikle terörizmin finansmanı ve kara para aklama ilişkisi ve süreçlerine değinilecektir. Kar amacı gütmeyen kuruluşların terörizmin finansmanında ki rolü, FETÖ ve PKK terör örgütleri örnekleri üzerinden ayrıntılı olarak ele alınacak ve önlenmesine yönelik alınan ve alınması gereken tedbirlere yer verilecektir.

Terörizmin Finansmanı ve Kara Para Aklama

Kara para aklama, yasadışı faaliyetlerden elde edilen nakitlerin finansal sisteme yeniden entegrasyon için meşru görülecek süreç olarak tanımlanmaktadır (Mugira, 2010 aktaran Hamin, vd., 2016: 402). Terörizmin finansmanı ise yasal ve yasa dışı yolları kullanarak elde edilen gelirin teröristlere veya terör örgütlerine aktarılmasıdır. Terörizmin finansmanı ve karapara aklamayı ilişkili kılan, karapara aklama tekniklerinin terörizmin finansmanı içinde kullanılmasıdır (Schott, 2003: 6).

Terörizmin finansmanı 1999 tarihli Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'de;

“Herhangi bir kişinin, her ne suretle olursa olsun, tümüyle veya kısmen, terörizmin gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak, yasa dışı bir şekilde ve kasten, fon sağlanması veya toplanması” olarak tanımlanmaktadır.

Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri'nin 2004 yılında yayımladığı 11 Eylül Komisyon Raporu, “terörizmin finansmanı” terimini, operasyonel terörist grupların finansmanı ve fon toplama faaliyeti içeren iki ayrı faaliyet türünden oluşacak şekilde tanımlamaktadır. Bu tür bir bağış toplama faaliyeti çoğunlukla kâr amacı gütmeyen kuruluşlar aracılığıyla insani amaçlar doğrultusunda yasal olarak para toplanması ve toplanan toplam fonlarını yasadışı amaçlara yönlendirilmesi olarak gerçekleştirilir (Hamin, vd., 2016: 399).

Terör örgütleri silah satın alımı ve operasyon maliyetleri için finansmana ihtiyaç duymaktadır (Kiser, 2005: 52). En büyük terör eylemi olarak kabul edilen 11 Eylül saldırısının yaklaşık maliyetinin yarım milyar dolar olduğu bilinmektedir (Napoleoni, 2008: 152). Terör örgütleri oldukça düşük maliyetlerle de eylemler gerçekleştirilebilir. Tespit edilmesi gereken finansal akışların genellikle küçük olması ve özellikle günümüzde teröristlerin El-Kaide şebekesi tarzında giderek daha fazla örgütlenmesi nedeniyle karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele stratejilerinden beklenen başarı elde edilememektedir (Krieger ve Meierrieks, 2011: 2).

Tablo 1: Terör Saldırıları ve Tahmini Maliyetleri

Saldırı	Tarih	Tahmini Maliyet
Londra Metrosu Saldırısı	7 Temmuz 2005	8.000 Sterlin
Madrid tren istasyonu bombalamaları	11 Mart 2004	10.000 ABD Doları
İstanbul HSBC bankası ve Sinagog bombalamaları	15 ve 20 Kasım 2003	40.000 ABD Doları
Jakarta JW Marriot oteli bombalaması	5 Ağustos 2003	30.000 ABD Doları
Bali Bombalamaları	12 Ekim 2002	50.000 ABD Doları
USS Cole Saldırısı	12 Ekim 2000	10.000 ABD Doları
Doğu Afrika Elçiliği Bombalamaları	7 Ağustos 1998	50.000 ABD Doları

Kaynak: (FATF, 2008: 7)

Terör örgütlerinin küçük maliyetlerle saldırıları gerçekleştirmesinin yanında orta ve uzun vadede faaliyetlerini yönetebilmesi ve sürdürülebilmesi için önemli miktarda finansal kaynak gerekmektedir (Krieger ve Meierrieks, 2011: 8).

"Finansman ihtiyacını tarihsel süreçte farklı kaynaklardan elde eden terör örgütlerinin başlangıçta devlet destekli fonlardan yararlandığı, zamanla ekonomilerini özelleştirerek kendi özerk yapılarını kurduğu ve hatta küresel ekonomik sistemin de yardımıyla ekonomik faaliyetlerini uluslararası alana taşımaya başlamışlardır. Uluslararası terörizmin yayılması ve giderek değişen küresel finans koşullarının da etkisiyle önemli büyüklükte terör odaklı ekonomi yarattıkları söylenebilir. Günümüzde terör ekonomisi adı verilen bu ekonominin büyüklüğü bazı ülkelerin milli gelirleriyle boy ölçüşebilecek düzeylere ulaşmıştır" (Atik, 2009: 293 aktaran Yücel, 2015: 12).

Bu nedenle terörizm ve terörizmin finansmanının, bir ülkede güvensizlik ve belirsizlik ortamı yaratacağı açıkça söylenebilir.

Michael Freeman'nın mali kaynakları teröristlerin bakış açılarından değerlendirilen *terörizm finansmanı teorisine göre*; terörist gruplar için altı kriter bulunmaktadır. Bunlar; miktar, meşruiyet, güvenlik, güvenilirlik, kontrol ve basitliktir. Terörist grup perspektifinden bakıldığında mükemmel bir kaynak yoktur; hepsinin avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Freeman, miktar ile ilgili olarak, en çok miktarda para tedarik eden kaynağın açıkça en çok arzu edilen olduğunu savunmaktadır. Terörist gruplar önemli maddi kaynaklara sahip olduklarında daha sık ve daha şiddetli saldırılar düzenleyebilirler. İkinci kriter; terörist gruplar kendilerini korumak için meşruiyete ihtiyaç duymaktadır. Bir terörist grubun ideolojisi gayrimeşruysa, halk desteğine sahip olmayacaktır. Belirli finansman kaynakları aynı zamanda bir terörist grubun meşruluğunu çeşitli şekillerde etkileyebilmektedir (Freeman, 2011: 463);

- *Özellikle bu gruplar, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar aracılığı ile (örneğin, diasporalar, dini dernek ve cemaatler vb. yapılanmalar) tabanından büyük miktarda gelir elde ediliyorsa meşruiyet sağlayabilirler.*
- *Belirli fon arttırma yöntemleri çoğunlukla gayrimeşru olarak görülür ve bir terörist grup tarafından tercih edilmeyebilir. Bu nedenle; uyuşturucu ticaretine katılım genellikle terörist gruplar tarafından kaçınılmış veya gönülsüzce benimsenmiştir.*
- *Bir terörist grup üyesinin kendi servetini arttırmak için para toplama yöntemlerini (haraç, fidye) kullanırsa, terörist grubun meşruiyeti zayıf düşebilir. Örneğin: Ebu Sayyaf'ın fidye için adam kaçırmaması.*
- *Meşruiyet eksikliği birçok terörist grubun gizlice çalışmasına, devlet güvenlik güçlerinden saklanmasına neden olmaktadır.*

Dolayısıyla terörist gruplar özel finansman kaynakları kullanmayı tercih edeceklerdir (Williams, 2008: 128). Bu noktada kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, terörist gruplara özgürce hareket kabiliyeti sağlayan cazip bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Kaynakların güvenliği de terörizmin finansmanı için bir ölçüttür. Terörist gruplar tarafından tahmin edilebilir ve istikrarlı olan kaynaklar tercih edilmektedir. Fonların ve kaynakların güvenilirliği de başka bir kriterdir, bu husus genellikle coğrafya ve demografik faktörlere bağlı olmaktadır. Öte yandan, terörist gruplar dış sponsorlara gebe kalmak istemeyeceklerdir. Çünkü finansmanı sağlayanlar, terörist grupları kendi amaçları doğrultusunda kullanmak isteyebilir veya terörist grubun yapmayı planladığı eylemlerden vazgeçirmek için bir araç olarak kullanılabilecektir (Freeman, 2011:464).

Terörist gruplar için terör finansmanının başka bir şartı da kontrol etmektir. Ayrıca, Freeman'na göre terörist gruplar, özellikle gelecekteki bir saldırı için finansman ihtiyacı duyduklarında, finansman zamanlamalarını ve hızlarını kontrol etmek isteyeceklerdir. Freeman tarafından öne sürülen son terör finansmanı

kriteri basitliktir. Terörist gruplar finansman yöntemlerinin basit olmasını tercih etmektedirler. Bu tür yöntemler, mümkün olduğunca az çaba harcanan, daha basit süreçleri olan, diğer yöntemlere göre daha az maliyetle ve daha az uzman yeteneği gerektiren unsurları içerir. Örneğin, hırsızlık ve gasp, siber suçlardan daha az beceri gerektirir ve bunlar ayrıntılı ve çok kapsamlı uyuşturucu kaçakçılığı operasyonlarından daha basit işlemlerdir (Freeman, 2011: 464).

Terörizmin Finansmanı ile Kara Para Aklama Süreci Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Toplanan fonların hangi amaçla kullanılacağı, kara para aklama ve terörün finansmanı kavramlarını birbirinden ayırmaktadır. Terörizmin finanse edilmesi yasal ve yasadışı faaliyetler içerebilmektedir. Terör örgütlerinin asıl amacı elde ettikleri gelirle faaliyetlerinin devamını sağlamak ve ideolojilerini gerçekleştirmektir. Bu noktada güttükleri amaçla kendilerini diğer suç örgütlerinden ayırmaktadırlar. Bu bağlamda terör örgütleri yasal yollardan gelir elde etme yoluna da başvurabilmektedirler (MASAK, 2006: 58). Terörizmin finansmanı para aklamanın bir alt kümesi değildir. Ancak fonların transferi ve işlem türleri bakımından ortak unsurları bulunmaktadır (Mugira, 2010; Sinha, 2013 aktaran Hamin, vd., 2016: 402).

Örgütlü suç ve terör örgütlerinde benzer örgütsel yapıların, taktiklerin ve aktörlerin niteliklerinin benzer finansman yapılarını da beraberinde getirdiği söylenebilir (Krieger ve Meierrieks, 2011: 12). Potansiyel olarak terörizm ve örgütlü suç kavramları aynı finansal davranışın temelini oluşturduğu için büyük benzerlikler bulunmaktadır (Krieger ve Meierrieks, 2011: 15).

Yasal yollardan elde edilen fonların aklanması gerekli olmamasına rağmen, terör örgütleri yine de yasal finans kaynaklarını ve bağlantılarını gizleme ihtiyacı duyduğundan, fonları yetkili mercilerin dikkatini çekmeden toplamak ve kullanmak için aklamaya benzer yöntemlere başvurmak durumundadır. Aklama suçunda işleme konu fonun kaynağının tespiti, terörün finansmanında ise daha çok fonun kullanım yeri önem arz etmektedir. Zira, yasal bir fonun terörizmin finansmanında kullanılması, bu fonu bir anlamda yasadışı bir niteliğe dönüştürmektedir (Çağlar, 2015: 95; MASAK, 2006: 58).

Terör örgütlerinin yasal finans kaynaklarını, devlet veya özel sponsorluklar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar vasıtasıyla elde ettiği gelirler oluşturmaktadır. Bu meşru fonların açıkça gayri meşru faaliyetler için kullanılması durumunda terörizmin finansmanı literatürde “tersine para aklama” (Krieger ve Meierrieks, 2011: 16) ya da diğer bir ifade ile temiz paranın terörün finansmanında kullanılarak kirletilmesi, ‘siyah yıkama’ olarak adlandırılmaktadır (FATF, 2008: 11).

Mali kuruluşlar tarafından aklamayla mücadele çerçevesinde geliştirilen yön-

temler, yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin teröre aktarılması ile mücadelede etkin kullanılmasına karşılık, yasal yollardan elde edilen gelirlerin teröre aktarılmasına karşında yetersiz kalabilmektedir.

Terörizmin Finansmanı ve Kara Para Aklamada Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

Kulüp mal özelliği taşıyan dernek, vakıf, kooperatif, sendika ve konfederasyon şeklindeki sivil toplum örgütlenmeleri ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, terör örgütlerinin sempatan kitlesinin oluşmasına zemin hazırlaması, örgüte yeni elemanlar kazandırması, finansman ihtiyacına katkıda bulunması ve yurt içi ve dışında örgüt propagandasının yapılmasına vesile olması bakımından terör örgütleri için yüksek öneme sahiptir. Çünkü kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, terör örgütlerinin yasal zeminde kendilerini gizlemelerine ve faaliyetlerini sürdürmelerine örgüt üyeleri ve sempatanları tarafından aracı kılınmaktadır (Çomaklı ve Turan, 2017: 71).

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar vasıtasıyla kamuoyunun güvenini kazanmak, uluslararası faaliyet göstermek için bir çerçeve oluşturan küresel bir varlığa sahip olmak ve diğer finansal kurumlardan daha hafif düzenlemelere tabi olmak teröristlere oldukça cazip gelmektedir (FATF, 2008: 11).

Bireyler herhangi bir baskı, cebir veya şiddet söz konusu olmadığı halde tamamen duyulan sempati, çıkar ilişkisi ya da korku nedeniyle gönüllü olarak terör örgütlerine maddi yardımda bulunabilmektedir. Bu bağış veya yardımlar doğrudan nakit olarak yapılabileceği gibi yiyecek, ilaç, araç-gereç sağlamak gibi yollardan da yapılabilmektedir (Çağlar, 2015: 96).

Maliye Bakanlığı'nın Terörün Finansmanına Yönelik İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği'nde terörizmin finansmanında kâr amacı gütmeyen kuruluşların rolüne dikkat çekilmiştir. Tebliğe göre;

"Terör örgütlerine yasal görünümlü kaynak sağlanmasında dernek ve vakıf gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşlar sıklıkla kullanılır. Bu kuruluşlara aidat, bağış veya yardım adı altında sağlanan fonlar, bu kuruluşlar tarafından çeşitli yöntemler kullanılmak suretiyle terör örgütüne veya teröristlere aktarılır. Bazı kişiler çoğu zaman verdikleri paraların terör örgütlerine aktarılacağını bilmemekte, kâr amacı gütmeyen kuruluşun açıkladığı yasal amacı çerçevesinde kullanılacağını düşünerek bağışta bulunmaktadır. Bazı kişiler ise, terör örgütüne bilerek ve isteyerek finansman sağlamakta, bunu yasal bir görüntü altında, örneğin bir yardımlaşma derneğine bağışta bulunma görüntüsü altında gerçekleştirmekte, böylece kamu otoritelerinin dikkatini çekmeksizin terörü finanse edebilmekte" olduğunu ve bu yolla elde edilen gelirin yasal yollarla elde edildiğini belirtmiştir (Resmî Gazete, 7 Kasım 2007, Sayı:26693).

Terörün finansmanında ve kara para aklamada kâr amacı gütmeyen kuruluş-

ların terör örgütleri tarafından kullanımı ciddi bir problem teşkil etmektedir. Kâr amacı gütmeyen kuruluşları birbirinden ayırt edebilmek ve yasa dışı amaçlarla kullanılan vakıflara yönelik tedbirleri optimum düzeyde tutabilmek oldukça zordur. Çünkü amacına uygun bir şekilde faaliyet gösteren ve tamamen sosyal amaçlara topluma fayda sağlayan birçok kâr amacı gütmeyen kuruluş bulunmakta iken birçok ülkede kâr amacı gütmeyen kuruluşların sağladığı avantajlar nedeniyle terör örgütleri ve suç organizasyonlarının odağında yer alması gerçeği ile karşı karşıya kalınmaktadır (Aydın, 2008: 350 aktaran Yücel, 2015: 16). Bu bağlamda kar amacı gütmeyen kuruluşların terör örgütleri tarafından kullanımının takibinde, şüpheli işlemlerin tespitine yönelik Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan ve aşağıda sıralanan şüpheli işlem göstergelerine dikkat edilmesi önem arz etmektedir (MASAK, 2006: 62-63);

1. “Kâr amacı gütmeyen kuruluşların (vakıflar, dernekler, hayır kurumları, vb.) beyan edilen amacı, faaliyetleri ve görünen kaynakları ile mali işlemlerin niteliği, büyüklüğü ve toplanan ya da aktarılan fon tutarları arasındaki uyumsuzluklar.
2. Kâr amacı gütmeyen bir kuruluşun banka hesabı ile ilgili mali işlemlerin sıklığı ve miktarlarında ortaya çıkan ani artışlar ya da tersi olarak kuruluşun hesabında fonları çok uzun süre bekletmesi.
3. Kâr amacı gütmeyen kuruluşun yerleşik bulunduğu ülke içerisinde yaşayan bağışçılardan yardım alınmaması.
4. Yabancı yöneticilerin mevcudiyeti; özellikle söz konusu yöneticilerin kendi ülkeleriyle yapılan büyük miktardaki işlemlerin varlığı ve paranın gönderildiği yerin de yüksek riskli bir ülke olması.
5. Çok sayıdaki kâr amacı gütmeyen kuruluşun açıklanmamış bağlantılarının mevcut olması; örneğin birkaç kuruluşun birbirlerine para transferi yapması ya da aynı adresi, aynı idareciyi veya personeli paylaşması.
6. Yeterli personeli, uygun bir ofisi ya da telefon numaraları bulunmayan kuruluşların mali işlem hacimlerinin yüksek olması.
7. Çok sayıda bireysel ve ticari hesap ya da kâr amacı gütmeyen kuruluşların hesapları kullanılarak fonların alınması ve bu fonların kısa sürede yabancı lehtarlar transfer edilmesi.”

Terörizmin finansmanı ve kara para aklama amacıyla faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, bazen toplanan paraların bir kısmını gerçekten yasal faaliyetler için harcamakta ve böylelikle yasal ve yasa dışı fonların birbirinden ayrılması daha da zorlaşmaktadır. Terör örgütleri kâr amacı gütmeyen kuruluşların bütün işlerini üstlenip onu bir ön örgüt olarak kullanabilirler (FATF, 2008: 12) veya terör örgütü üyesi iken ayrılmış kişilerce veya terörün finansmanı ile

görünüşte bağlantısı olmayan kişilerce işletilen kâr amacı gütmeyen kuruluşların oluşturulması ve yasal kazançların aktarılması ile de terör örgütlerine destek verilebilmektedirler (MASAK, 2006: 57). Örneğin; 2003 yılında, ABD’de Illinois merkezli bir kâr amacı gütmeyen kuruluş olan Uluslararası Hayırseverlik Vakfı’nın icra kurulu başkanı, terörist gruplara 315.000 ABD Doları bağışta bulunmaktan dolayı mahkûm edilmiştir (FATF, 2008 aktaran Tofangsaz, 2015: 115).

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar özellikle de diaspora ve dini cemaatler gibi yapılanmalar, terör örgütlerinin belirli ideolojileri gerçekleştirme amaçlı fon transferlerinde önemli rol oynamaktadır. Örneğin; İrlanda kökenli Amerikalılar, Kuzey İrlanda Yardım Fonu oluşturarak İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA)’ya maddi yardım sağlamışlardır. Ayrıca New York’taki Kuzey İrlanda Yardım Komitesi (NORAİD) tarafından yasal olarak fon toplanmış (Gediz Oral ve Koç, 2010: 196) ve terör örgütünün İngiltere’deki faaliyetlerini desteklemek için yönlendirilmiştir (Krieger ve Meierrieks, 2011; Napoleoni, 2004). El-Kaide, Sri Lankalı isyancılar ve Ermeni teröristler tarafından da sürgünde olan ya da ekonomik nedenlerle gurbetçi olan vatandaşlardan, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar vasıtasıyla bağış toplamak şeklinde finansman gerçekleştirilmiştir (Thony, 2002: 5).

11 Eylül saldırılarının ardından El Kaide ile olan belirsiz bağlantısı nedeniyle Körfez ülkelerinde yaklaşık yüz sadaka tesisi ya kapatılmış ya da resmi gözetim altında tutulmuştur (Comras, 2005: 7). Kar amacı gütmeyen kuruluşlardan sağlanan meşru fonlar Geçici İrlanda Cumhuriyet Ordusu (PIRA), Sri Lanka’da Tamil Kaplanları (LTTE) veya PKK gibi terör örgütlerine güç ve güven verdiği varsayılmaktadır (Byman, vd., 2001: 43). Bu varsayım özellikle terörizmin finansmanı ve karapara aklama hususunda terör örgütlerince kâr amacı gütmeyen kuruluşların kötüye kullanımı ve uluslararası düzeyde etkisinin önemine dikkat çekmekte ve bu minvalde örgütler tarafından kullanılacak sistemlerle mücadelenin denli önem arz ettiğini ortaya koymaktadır (Krieger ve Meierrieks, 2011: 11). Öte yandan bu durum, terörizmin finansmanı ve karapara ile mücadelenin esasen ne kadar zor olduğu gözler önüne sermektedir.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, teröristlere “nakliye adresi, konut, istihdam, kimlik kartı” gibi imkanları da sağladıkları bilinmektedir (Vittori, 2011: 40). Örneğin, El-Kaide üyeleri, 1998 ABD büyükelçiliği bombalamalarını planladıklarında, Kenya merkezli MERCURY Uluslararası Yardım Organizasyonundan kimlik kartları aldıklarını itiraf etmiştir (Stern, 2003: 273). Buna ek olarak, kâr amacı gütmeyen kuruluşların, şirketlerin ve “sempatik finansal kurumların” teröristlere fon veya lojistik kaynak aktarmadaki rolü büyük önem taşımaktadır. Örneğin, banka hesaplarında fon toplamak veya ihtiyaç duyulan yerlere aktarmak için bu araçları kullanabilmektedirler (FATF, 2003: 9).

PKK terör örgütü Avrupa’daki Kürt diasporasından bağış toplama amaçlı yardım kuruluşlarına sahiptir. Kürt Kızılayı (HSK) bu kâr amacı gütmeyen kuruluşlardan biridir. PKK, HSK’nın bağış toplayan ve bunları yoksul Kürt halka dağıtan bir yardım kuruluşu olduğunu iddia etmektedir. Ancak gerçekte bir yardım kuru-

luşu değildir, çünkü bağışçılardan alınan miktarlar PKK'ya aktarılmaktadır. PKK kâr amacı gütmeyen kuruluşlar vasıtasıyla PKK sempatisini olmasalar bile Kürt bağışçılarında terörü finanse etmelerine neden olmaktadır (CNN Türk, 2010).

PKK adına faaliyet gösteren “Kürt Kredi Vakfı'nın PKK'nın uyuşturucudan elde ettiği geliri PKK'ya ait MED TV'ye aktarmasının yanı sıra PKK'nın mali sorumlularını tarafından İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika'daki derneklere aktarıldığını tespit edilip, hesaplarına el konulmuştur. 2001 yılında Amsterdam'da kurulan Uluslararası Kürt İşverenler Birliği (KARSAZ), PKK'nın Avrupa'da ekonomik insiyatiflerini örgütleyip sürekli ve istikrarlı bir şekilde gelir sağlamayı ve karapara aklamayı amaçlayan bir kar amacı gütmeyen kuruluştur (Ekici, 2015: 24). PKK, Marksist ve Leninist ideolojisi ile çelişmesine rağmen gelir elde etmek için Müslüman Kürtlerin sadaka, fitre ve zekât gibi dini görevlerini gerçekleştirmek iddiasıyla dini yardımların toplanması amacıyla Kürdistan İslami Hareketi'ni (HİK) kurmuştur (Hürriyet, 2001).

Türkiye Cumhuriyeti Millî Güvenlik Kurulunun terör örgütü olarak ifade ettiği Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)'nün devlette paralel bir yapı oluşturması yanı sıra terörist eylemlerini finanse ettiği ve kâr amacı gütmeyen kuruluşları kara para aklama faaliyeti için kullandıkları görülmüştür (TRT, 2017). FETÖ'ye ait Koza Holding'in yöneticisi firari sanık Hamdi Akın İpek'e ait şirketlerin, para aklamak için uluslararası bir kara para aklama yöntemi olan “Şirinler” yöntemini, ulusal düzeyde farklı bir versiyon geliştirerek “Şirinler Köyü” (Smurfs Village) yöntemi olarak kullandıkları ve birçok kez kâr amacı gütmeyen kuruluşları terörün finansmanı veya kara para aklama amacıyla kötüye kullandıkları belirlenmiştir (Yeni Şafak, 2016). Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan yardım ve bağışlar marifetiyle ile “Şirinler Köyü” yönteminde olduğu gibi para aktarımının rahatça ve daha az denetimle, üstüne üstlük sosyal bir vazife ifa ediliyormuş gibi gösterilerek küçük miktarlarda, ancak yekûn tutacak şekilde yapıldığı tespit edilmiştir. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının, firari sanık Hamdi Akın İpek ve yakın aile bireylerinin ortağı olduğu Koza-İpek Holding'e ilişkin hazırladığı iddianamede, bilirkişi heyetince düzenlenen raporda yardım ve bağış adı altında yine kendi kurucuları oldukları kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yöneldiği tespit edilmiştir. Örneğin; birtakım ödemelerin öncelikle Koza İpek Eğitim Sağlık Vakfına, oradan da İpek Üniversitesi'ne dolaylı olarak yapıldığı belirlenmiştir (Sabah, 2017).

FETÖ'nün Avrupa'daki en önemli finans merkezi olarak nitelendirilen Yeni Avrupa İşadamları Konfederasyonu'nun (UNİTEE), bünyesine aldığı şirket ve girişimcilerin devletten aldığı teşvik ve hibelere el koyup örgütsel amaç doğrultusunda kullandığı ortaya çıkarılmıştır (Çomaklı ve Turan, 2017: 71).

FETÖ'ye bağlı olarak faaliyet gösteren; Gülderen Eğitim Gönüllüleri Derneği, Ufuk Eğitim Gönüllüleri Derneği, Çalışanlar Derneği, Sağlıkçılar Derneği ve Sumbas Eğitim Gönüllüleri Derneklerinin 2010 yılından bugüne kadar her türlü kamu kaynaklarını kullanarak SODES projeleri kapsamında aldıkları karşılıksız kaynakları usulsüz olarak terör örgütünün finansmanı amacıyla kullandıkları tes-

pit edilmiştir (Çomaklı ve Turan, 2017: 72).

FETÖ'ye bağlı Kılıçaslan Eğitim Vakfı'nda öğrenci bursu adı altında bireylerin dini inanç ve güven duygularını istismar edilerek toplanan mali yardımların, öğrencilerin haberi olmaksızın öğrenciler adına açtırılan hesaplara her ay burs olarak yatırıldığı ancak bu paraların örgüt üyelerince çekilerek FETÖ'yü finanse ettiği belirlenmiştir (Anadolu Ajansı, 2016).

FETÖ'nün ve benzeri terör örgütlerinin finansmanı ve kara para aklama faaliyeti için kötüye kullanılan kâr amacı gütmeyen kuruluşlar arasında cami dernekleri ve vakıfları dikkat çekmektedir. Toplumda saygınlığı bulunan ve pür sosyal faydanın amaçlandığı vurgusu yapılarak cami dernekleri ve vakıfları tarafından toplanan meblağlar, bazen dernek yöneticilerinin arasına sızmış terör örgütü mensupları veya bizzat bu amaçla kurulmuş kâr amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından bu minvalde istismar edilebilmektedir. Örneğin; İstanbul ili Bağcılar ilçesinde bulunan Yıldız Tepe Cami'nin vakfı olarak faaliyet gösteren Yıldız Tepe Camii Düşünsel İlim ve Sağlık Vakfı, FETÖ soruşturması sonucu 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (Resmi Gazete, 23 Temmuz 2016, Sayı:29779) ile kapatılmıştır.

PKK terör örgütü kâr amacı gütmeyen kuruluşlar vasıtasıyla din kisvesi altında terör faaliyetlerinin finansmanını gerçekleştirmektedir. Aynı şekilde FETÖ'de din kisvesi altında doğrudan veya dolaylı olarak gerçekleştirdiği terör eylemlerini finanse etmiş ve kara para aklamak için bir araç olarak kullanmıştır. Bu noktadan hareketle dini ve insan yardım güdülerinin sömürüsünün, kâr amacı gütmeyen kuruluşların istismarına zemin hazırladığı söylenebilir.

Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı ve Kara Para Aklama Amacıyla Kötüye Kullanımının Önlenmesi

Yukarıda bahsedilen Michael Freeman'nın mali kaynakları teröristlerin bakış açılarından değerlendiren terörizm finansmanı teorisi, hükümetlerin teorideki altı kriterin (miktar, meşruiyet, güvenlik, güvenilirlik, kontrol ve basitlik) arkasındaki mantığı etkisiz hale getirmek için daha iyi önlemler geliştirilebileceği konusunda önemli ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda, 1989 yılında G7 ülkeleri devlet ve hükümet başkanlarının Paris'teki toplantılarında, suçlardan elde edilen gelirlerin aklanması noktasında verimli mücadele için adım atılması gerekli görülmüş ve Mali Eylem Görev Gücü (FATF) oluşturulmuştur. FATF, terörizmin finansmanı ile mücadele ve suç gelirlerinin aklanması doğrultusunda uluslararası politika geliştiren ve standartlar oluşturmayı hedefleyen, dünyada referans paketi olarak kabul edilen hükümetler arası bir organizasyondur (FATF, 2017b);

- FATF'ın 35 ülke ve 2 bölgesel kuruluş olmak üzere 37 üyesi bulunmaktadır.
- 1991 yılından itibaren Türkiye FATF'a üyedir.
- FATF suç gelirlerinin aklanması ile mücadele için 1990 yılında 40 tavsiye yayınlamıştır.

- 2001 yılında Amerika'da yaşanan 11 Eylül saldırıları sonrasında 40 tavsiyeye ek olarak terörizmin finansmanı konusunda özel tavsiyeler benimsenmiştir.
- 175'den fazla ülke ile IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşlar FATF standartlarını uygulamaktadır.

FATF tavsiyeleri, riskleri tespit etmek ve bunlara karşı politikalar geliştirmek, karapara aklama, terörizmin finansmanı izlemek, finansal sektöre yönelik önleyici tedbirler uygulamak ve uluslararası işbirliğinin tesisine ilişkin ülkelerin uygulayacakları asli tedbirleri düzenlemektedir (Thony, 2002: 12). FATF, terörizmin finansmanının önlenmesinde ve karapara aklama noktasında üye ülkelerin gösterdiği gelişimi periyodik olarak izlemektedir. Ayrıca, FATF üyesi olmayan ülke veya bölgelerin terörün finansmanı ve kara para aklama faaliyetleri açısından risk unsurları yakından takip edilmektedir. FATF tarafından işbirliği yapmayan ülkeler ve bölgeler ilan edilmektedir. Kara liste, FATF'ın stratejik eksiklikleri olduğunu tespit ettiği ve karşı tedbir uygulanması gereken ülkelere ilişkin listeyi ifade etmektedir (Şahin, 2014: 173). FATF'ın tavsiyeleri doğrultusunda işbirliğine hiçbir şekilde yanaşmadığından İran ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti (Kuzey Kore), karşı tedbirlerin en üst düzeyde uygulanması gereken ülkeler olarak ilan edilmiştir (FATF, 2017a).

Türkiye'de terörizmin finansmanı suçu, 2006 yılında Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesi değiştirilerek oluşturulmuştur. Ancak FATF terörizmin finansmanı konusunda 2006 yılında yapılan değişikliği yeterli bulmadığı için Türkiye'yi üyelikten çıkarma ile tehdit etmesi sonrası 2013 yılında terörizmin finansmanının önlenmesi hakkında daha kapsamlı bir kanun çıkartılmıştır (Gücenmez, 2014: 136). Türkiye'de terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik mevzuat (MA-SAK, 2017);

- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu,
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu,
- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun,
- 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun,
- Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik,
- Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği,
- 6 sıra numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği'nden oluşmaktadır.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşların, zayıf noktaların kötüye kullanımının önlenmesi için güçlü finansal denetimlere sahip olmaları ve faaliyetlerinde şeffaf olmaları önem arz etmektedir.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörizm finansmanı ve kara para aklama tehdidinden kendilerini koruyabilmeleri noktasında uymaları gereken başlıca il-

keler şunlardır (Office of the Commissioner of Charities, 2015:14);

1. Güçlü Yönetişim ve Finansal Şeffaflık: Mali yönetim alanında iyi bir yere sahip olan ve şeffaflık ve hesap verebilirlik konusunda sağlam iç süreçlere sahip olan kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, kötüye kullanıma karşı daha iyi korunacaktır.
2. Temel Bağışçılar ve Faydalananlar Bilinmeli: Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar önemli bağışçılarında ve faydalancılarında uygun inceleme prosedürleri uygulamalıdır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşların kimliğini, kimlik belgelerini ve hak sahiplerinin iyi durumda olduğunu doğrulamak için elinden gelen çabayı göstermeleri gerekir. Benzer şekilde, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, vericinin gizliliğine saygı gösterilirken önemli bağışçıların kimliğini doğrulamalıdır.
3. Organize Edilmiş Finansal Kanallarla Yapılan İşlemler: Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar fonların transit haldeyken herhangi bir terörist istismarını en aza indirmek için mümkün olduğunca, işlemlerin düzenlenmiş mali kanallar vasıtasıyla yürütülmesini sağlamalıdır.
4. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Misyonu ve Hedefleri ile Tutarlı Bir Şekilde Uygulanan Fonlar: Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar yapılan bağışların misyon ve nesnelere uyumlu sebeplere yönlendirilmesini sağlamak için harcamalarını daima gözden geçirmelidir. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar misyonları ve hedefleri ile tutarlı olmayan amaçlar için düzenlenen bağışları kabul etmemelidir.
5. Şüpheli İşlemler Rapor Edilmeli: Kâr amacı gütmeyen kuruluşların yönetimi ya da işlemleri sırasında kara para aklama ya da terörizmin finansmanı etkinliğinden makul ve kuvvetli bir şüphe varsa, şüpheli işlem bildirimini yapmalıdır.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşları, dolandırıcılık, karapara veya terörizmi desteklemekten fiilen veya iddia edilen kişilere karşı kendilerini korumak için iç denetim, politika ve prosedürleri, anahtar programlar ve ortaklıkların düzenli olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir (Office of the Commissioner of Charities, 2015:10).

Sonuç

Terörizmin destekçilerinden terör örgütlerine ya da terör örgütünün merkezinden terörist hücrelere mali akışı engellemek, terörizm faaliyetlerini ve hareket kapasitelerini ciddi boyutlarda engelleyeceği bir gerçekliktir. 11 Eylül saldırıları öncesinde terör örgütlerinin finans kaynaklarının engellenmesi için mücadele alanları sadece devletlerin kendi bünyesinde yürütülürken, saldırılarının ardından, mevcut karapara aklamayı önleme mevzuatı ve terörizm finansmanın oluşturduğu tehditlere karşı yeni mücadele stratejileri geliştirilmiştir. Bu bağlamda özellikle hukuki

ve finansal mücadele, uluslararası kuruluşların en önemli gündem maddeleri haline gelmiştir.

Karapara aklama ve terörizm finansmanı riski ve FATF tavsiyeleri göz önüne alındığında, Türkiye Cumhuriyeti hâlihazırda yasalar, yönetmelikler, idari düzenleme ve bir görev gücü oluşturarak kara para aklama ve terörizmin finansmanına karşı çeşitli yöntemler ve stratejiler uygulamaya koymuştur. Ancak, uluslararası politikalara ve düzenlemelere bu şekilde uyulmasına rağmen, terörizmin finansmanı ve karapara aklama ilgili makamlar tarafından ele alınması gereken bir tehdit unsuru olarak hala güncelliğini korumaktadır.

Terörizmin, ekonomik ve özellikle yaşam memnuniyetinin azalması gibi sosyal maliyetleri bulunmaktadır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşların varoluş felsefesiyle tezatlık oluşturmasına rağmen, sosyal faydayı hedefleyen dernek, vakıf, hayır kuruluşları ve yardım temelli sivil toplum kuruluşları terörizmin finansmanı ve karapara aklamaya alet edilebilme potansiyeli ile halen terör örgütlerine sunduğu fırsatlar bakımından dikkat çekmektedir. Eğer bir kâr amacı gütmeyen kuruluş suç organizasyonları tarafından salt terörizm finansmanı veya para aklama için bilinçli olarak kurulmadıysa, terörizm finansmanı veya para aklama ile mücadele noktasında yetkili mercilerin rolünden çok kâr amacı gütmeyen kuruluşların kendilerine düşen sorumluluklar ön plana çıkmaktadır. Şöyle ki; kâr amacı gütmeyen kuruluşlarının kendilerini suç örgütlerinden korumak için güçlü finansal denetim, şeffaflığa sahip olmaları elzemdir.

Terörle mücadelenin başarısında, terörizmin ana sebeplerinin ortadan kaldırılması noktasında geliştirilebilecek stratejilerin uzun vadede sürdürülebilir en iyi politika seçeneği olduğu bir gerçekliktir. Ancak, kısa vadede terörizmin finansmanı ve kara para aklama faaliyeti ile mücadelede, terörist faaliyetleri planlanmasını ve hayata geçirilmesini engelleyecek, terörist faaliyetlerin maliyetlerini yükselten ve terör örgütlerinin mali akışlarının bozulmasına yönelik politikaların izlenmesi önem taşımaktadır. FETÖ'nün 15 Temmuz başarısız darbe girişimi sonrasında çok sayıda kar amacı gütmeyen kuruluşların kapatılması, terör örgütünün faaliyet alanını daraltmış, militanlarına para akışını önemli ölçüde azaltmış ve halk desteğinin kesilmesine yol açmıştır. Bu bağlamda, terör örgütlerini ekonomik hareketten mahrum bırakmak amacıyla kâr amacı gütmeyen kuruluşların kötüye kullanımının önlemesine yönelik politika ve stratejilerin etkili sonuçlar verdiği her türlü zahtan varestedir.

Kaynakça

- Anadolu Ajansı. (2016). FETÖ burslar üzerinden gelir sağlamış. 10 Ekim 2017 Tarihinde, <http://aa.com.tr/tr/turkiye/feto-burslar-uzerinden-gelir-saglamis/674506> adresinden erişildi.
- Atık, S. (2009). Terör Ekonomisi. T. Altunok & H. Çakmak (Ed.), Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi içinde (ss. 293–322). Ankara: Barış Platin Kitabevi.

- Aydın, S. (2008). *Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Aykın, H., & Gümüřay, K. (2008). Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı ile Mücadele. S. Aydın (Ed.), *Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı içinde* (ss. 341–346). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Byman, D., Chalk, P., Hoffman, B., Rosenau, W., & Brannan, D. (2001). *Trends in Outside Support for Insurgent Movements*. RAND Corporation. 15 Eylül 2017 tarihinde https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/2007/MR1405.pdf adresinden erişildi.
- CNN Türk. (2010). PKK “Kürt Kızılayı” ile yardım parasına göz dikti. 10 Eylül 2017 tarihinde <https://www.cnnturk.com/2010/turkiye/03/12/pkk.kurt.kizilayi.ile.yardim.parasina.goz.dikti/567408.0/index.html> adresinden erişildi.
- Comras, V. (2005). *Al Qaeda Finances and Funding to Affiliated Groups Strategic Insights* ., *Strategic Insights*, IV(1), 1–16.
- Çağlar, Ö. (2015). Türkiye’de Suç Gelirleri ile Mücadelede Kamu Kurumlarının Rolü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çomaklı, Ş. E., & Turan, D. (2017). FETÖ ve PKK Bağlamında Terör Amaçlı Kullanılan Kamusal Mal ve Hizmetler. 25 Ekim 2017 tarihinde https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Kamusal_Mal_Rapor_10Nisan_2017_son.pdf adresinden erişildi.
- Ekici, B. (2015). Türkiye’de Terörizmin Uyuşturucudan Finansmanı: 2000 Yılı Öncesi ve Sonrasının Karşılaştırılması. 6 Ekim 2017 tarihinde https://www.misam.org/sites/default/files/11-Turkiyede.terorizmin.uyusturucudan.finansmani-AR_Behzat.pdf adresinden erişildi.
- FATF. (2003). *Report on money laundering typologies 2002-2003*. 23 Eylül 2017 tarihinde http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/2002_2003_ML_Typologies_ENG.pdf adresinden erişildi.
- FATF. (2008). *Terrorist Financing*. 5 Eylül 2017 tarihinde http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF_Terrorist_Financing_Typologies_Report.pdf adresinden erişildi.
- FATF. (2017a). *High-risk and non-cooperative jurisdictions*, Public Statement - 23 June 2017. 11 Eylül 2017 tarihinde <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskand-non-cooperativejurisdictions/documents/public-statement-june-2017.html> adresinden erişildi.
- FATF. (2017b). *Members and Observers - Financial Action Task Force (FATF)*. 10 Eylül 2017 tarihinde <http://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/> adresinden erişildi.
- Freeman, M. (2011). *The Sources of Terrorist Financing: Theory and Typology*. *Studies in Conflict & Terrorism*, 34(6), 461–475. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2011.571193>
- Gediz Oral, B., & Koç, Ö. E. (2010). Terörün Mali Kaynakları ile Mücadele. R. Gökbunar & A. R. Gökbunar (Ed.), *Terör Ekonomisi içinde* (ss. 193–218). Beta Yayınevi.
- Gücenmez, B. (2014). *Terörizmin Finansmanı: PKK, ETA ve IRA Terör Örgütlerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü. 3 Ekim 2017 tarihinde http://www.kho.edu.tr/Dokuman/enstitu/tezler/Bekir_Gucenmez.pdf adresinden erişildi.
- Hamin, Z., Othman, R., Omar, N., & Suleikha Selamat, H. (2016). *Journal of Money Laundering Control Conceptualizing terrorist financing in the age of uncertainty*. Jour-

- nal of Money Laundering Control, 19(4), 397–406. 9 Ekim 2017 tarihinde <https://doi.org/10.1108/JMLC-06-2015-0022> adresinden erişildi.
- Hürriyet. (2001). Türkiye'den NATO'ya terör bilgi notu. 10 Eylül 2017 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/turkiyeden-natoya-teror-bilgi-notu-20825> adresinden erişildi.
- Kiser, S. (2005). Financing terror: An analysis and simulation for affecting Al Qaeda's financial infrastructure. RAND Thesis. Paare Rand Graduate School. 23 Eylül 2017 tarihinde https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/rgs_dissertations/2005/RAND_RGSD_185.pdf adresinden erişildi.
- Krieger, T., ve Meierrieks, D. (2011). Terrorist Financing and Money Laundering. SSRN Electronic Journal, (0), 1–26. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1860069>
- MASAK. (2006). Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi. 11 Ekim 2017 tarihinde http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/supheli_islem_bildirim_rehberi.pdf adresinden erişildi.
- MASAK. (2017). Ulusal Mücadele (TF). 11 Eylül 2017 tarihinde <http://www.masak.gov.tr/tr/content/ulusal-mucadele-tf/73> adresinden erişildi.
- Mugira, J. (2010), Combating Terrorist Financing In Eastern and Southern Africa, Africa Centre for Strategic Studies Counter Terrorism Capacity Building Workshop Keynote Address.
- Napoleoni, L. (2004). The new economy of terror: How terrorism is financed. Forum on Crime and Society, 4(1), 31–48. 24 Eylül 2017 tarihinde https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Forum/V05-81059_EBOOK.pdf adresinden erişildi.
- Napoleoni, L. (2008). Terrorist Financing since 9/11. Y. Güler (Ed.), Global Terrorism and International Coopertation içinde (ss. 151–159). Ankara: The Turkish General Staff Centre of Excellence Defence Against Terrorism Publications.
- Office of the Commissioner of Charities. (2015). Protecting your Charity against Money Laundering and Terrorist Financing. 9 Ekim 2017 tarihinde https://www.ros.mha.gov.sg/egp/process/SYSTEM/CM_GuidanceNote adresinden erişildi.
- Resmi Gazete. (2007). Terörün Finansmanına Yönelik İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği, 7 Kasım 2007, Sayı: 26693,. 04 Eylül 2017 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071107-6.htm> adresinden erişildi.
- Resmi Gazete. (2016). Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin 667 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 23 Temmuz 2016, Sayı:29779, 11 Eylül 2017 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160723-8.htm> adresinden erişildi.
- Sabah. (2017). Akın İpek ile ilgili şok belge ortaya çıktı. 13 Eylül 2017 tarihinde, <http://www.sabah.com.tr/gundem/2017/06/15/akin-ipek-ile-ilmili-sok-belge-ortaya-cikti> adresinden erişildi.
- Schott, P. A. (2003). Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-6513-7>
- Sinha, G. (2013). AML-CTF: a forced marriage post 9/11 and its effect on financial institutions. Journal of Money Laundering Control, 16(2), 142–158. <https://doi.org/10.1108/13685201311318494>
- Stern, J. (2003). Terror in the Name of God: Why Religious Militants Kill. Ecco.
- Şahin, İ. (2014). Finansal Sistemin Karaparanın Aklanması Ve Terörizmin Finansmanı Girişimleri İle İlgili Karşılaştığı Riskler Ve Türkiye'nin Bu Alandaki Uluslararası Uyumunun Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (64), 163–186. 24 Temmuz 2017 tarihinde <http://www.journal.mufad.org/attachments/article/769/9.pdf> adresinden erişildi.

- Thony, J.-F. (2002). Money Laundering And Terrorism Financing: An Overview. IMF. 8 Ekim 2017 tarihinde <http://www.imf.org/external/np/leg/sem/2002/cdmfl/eng/thony.pdf> adresinden erişildi.
- Tofangaz, H. (2015). Rethinking terrorist financing; where does all this lead? *Journal of Money Laundering Control*, 18(1), 112–130. <https://doi.org/10.1108/JMLC-12-2013-0049>
- TRT. (2017). FETÖ “kara para”yı böyle aklamış. 03 Eylül 2017 tarihinde <http://www.trthaber.com/haber/gundem/feto-kara-parayi-boyle-aklamis-296020.html> adresinden erişildi.
- Vittori, J. (2011). *Terrorist Financing and Resourcing (Initiatives in Strategic Studies: Issues and Policies)*. New York: Palgarve Macmillan.
- Williams, P. (2008). “Terrorist financing and organized crime: Nexus, appropriation, or transformation?” E. T. J. Biersteker & S. E. Eckert (Ed.), *Countering the Financing of Terrorism* içinde (ss. 126–149). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203944639>
- Yeni Şafak. (2016). FETÖ’nün “şirinler” yöntemi. 03 Eylül 2017 tarihinde <http://www.yenisafak.com/gundem/feonun-sirinler-yontemi-2587656> adresinden erişildi.
- Vittori, J. (2011). *Terrorist Financing and Resourcing (Initiatives in Strategic Studies: Issues and Policies)*. New York: Palgarve Macmillan.
- Williams, P. (2008). “Terrorist financing and organized crime: Nexus, appropriation, or transformation?” E. T. J. Biersteker & S. E. Eckert (Ed.), *Countering the Financing of Terrorism* içinde (ss. 126–149). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203944639>
- Yeni Şafak. (2016). FETÖ’nün “şirinler” yöntemi. 03 Eylül 2017 tarihinde <http://www.yenisafak.com/gundem/feonun-sirinler-yontemi-2587656> adresinden erişildi.
- Yücel, H. S. (2015). *Uluslararası Terörizmin Finansmanının Engellenmesinde Tercih Edilen Yöntemlerin Hukuka ve İnsan Haklarına Uygunluğu Açısından Örnek Bir Dava: Yasin El-Kadı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.